

ULKOMAISEN KIRJALLISUUDEN TARKASTELUA GRANSKNING AV UTLÄNSK LITTERATUR

Toimittaja — Redaktör: Jukka Huopaniemi

ROBERT A. ALFORD: *Party and Society. The Anglo-American Democracies.* Rand McNally & Company, Chicago 1963. 396 s.

Tekijä pyrkii käyttämään eri maissa tehtyjen survey-tutkimusten tuloksia poliittisten jakautumien vertailevan tutkimuksen materiaalina. Tällaiseen yritykseen liittyy kolmenlaisia vaikeuksia, kuten Alford osoittaa: survey-tietojen käyttökelpoisuuden ongelma yleensä, niiden käyttö poliittisen käyttäytymisen tutkimuksessa ja niiden käyttö vertailutarkoituksiin. Tekijä osoittaa, että kaikista näistä näkökulmista voidaan kohdistaa varteenotettavaa kritiikkiä tällaista tutkimustapaa kohtaan, mutta että huomattava osa epäluuloisuudesta on kuitenkin vain tutkimustavan uutuudesta johtuvaa tottumattomuutta ja usein irrelevanttia.

Alfordin erikoisteemana teoksessaan on kysymys, ovatko työläisten poliittiset näkemykset lähestyneet keskiluokan näkemyksiä toisen maailmansodan jälkeen niissä neljässä länsimaalaisessa, suhteellisen varakkaassa demokratiassa, jotka hän on valinnut vertailun kohteiksi. Toisin sanoen, hän pyrkii selvittämään, missä määrin luokka-ajattelu vaikuttaa Yhdysvaltojen, Kanadan, Englannin ja Australian politiikkaan. Tutkimuksen empiirisenä pohjana ovat viitisenkymmentä mielipidetutkimusta, jotka on suoritettu kyseisissä maissa ja joissa on tehty ammattia, uskonnollista kantaa ja poliittista asennoitumista koskevia kysymyksiä. Näiden pohjalla laaditaan eräänlainen luokkaanestämisen indeksi, joka antaa vertailukelpoisia tuloksia näissä maissa ja joka siis osoittaa, missä määrin ammattiasema vaikuttaa puoluekantaan. Tällä tavoin voidaan osoittaa, että luokka-ajattelu vaikuttaa eniten Englannissa ja vähiten Kanadassa, jossa voidaan puhua melkein täydellisestä luokkapoliti-

kan puuttumisesta. Alueelliset erikoisedut ja uskonnon, varsinkin katolisuuden, vaikutus ovat niitä tekijöitä, joiden tekijä osoittaa menestyksellisesti kilpailevan luokkatietoisuuden kanssa poliittisten jakautumien aiheuttajina. Kunkin kyseisen valtion kohdalla tekijä käsittelee yksityiskohtaisesti niiden erityispiirteitä, joilla on merkitystä luokka-ajattelun kannalta. Alford kiinnittää huomiota em. tekijöiden vaikutukseen enemmän tai vähemmän pysyviin poliittisiin jakautumiin ja pyrkii näkemään yli tilapäisten vaihteluiden.

Sen lisäksi että teoksen sisältö on kaiken aikaa harvinaisen mielenkiintoista, sen ansioksi voidaan lukea, että siinä osoitetaan mielipidetutkimusten uusi käyttömahdollisuus ei vain yksityisten asenteiden ja päätösten, vaan kokonaisten poliittisten järjestelmien tutkimuksen lähteinä. — J. H.

HAROLD KARAN JACOBSSON: *The USSR and the UN's Economic and Social Activities.* University of Notre Dame Press. Notre Dame, Ind. 1963. 309 s.

När FN-organisationen grundades, var de anglosaxiska stormakterna angelägna om att den inte skulle bli enbart en säkerhetsorganisation utan dess verksamhetsfält skulle även inrymma ekonomiska och sociala frågor. Resultatet har blivit en mångförgrenad, för den stora allmänheten relativt föga känd aktivitet, som i sista hand sorterar under FN:s ekonomiska och sociala råd. Sovjetunionen var till en början inte särskilt intresserad av denna sida av FN:s verksamhet — i synnerhet under perioden 1947—1953 inskränkte sig dess deltagande till minsta möjliga, men under senare år har det sovjetiska intresset aktiverats betydligt.

Harold Karan Jacobsson är uppenbarligen inte någon »sovjetolog» — han har inte alls anlitat ryskspråkigt källmaterial; just på FN-området föreligger ju det nödiga primärmaterialiet i varje fall också på andra språk. Huvuddispositionen är systematisk, men inom varje kapitel genomgås utvecklingen sedan tiden för FN:s grundande kronologiskt. Helt logisk är dispositionen inte på grund av de strödda exkurserna till FN:s fackorgans verksamhet, men detta är i och för sig inte någon nackdel.

För närvarande existerar det utöver uppslagsböcker knappast någon aktuell sammanfattning av FN:s hela ekonomiska och sociala verksamhet, och Jacobssons bok bidrar därför i sin mån till att friska upp läsarnas kunskaper om hela detta fält. Vissa avsnitt förutsätter dock förkunskaper om denna verksamhet överhuvud.

Boken kan karaktäriseras som en huvudsakligen deskriptiv specialstudie, och författaren har otvivelaktigt fått ut alla väsentliga om också inte särskilt originella slutsatser, som materialet kan erbjuda. Som relativt konstanta faktorer i sovjetpolitiken påpekar han framhävandet av medlemsstaternas suveränitet och återhållsamheten i fråga om finansiella bidrag t.ex. till FN:s tekniska biståndsverksamhet — uppenbart sammanhängande dels med Sovjetunionens minoritetsställning inom FN, dels med ideologiska faktorer. Även i sin minoritetsställning har Sovjetunionen ofta kunnat bidra till att leda in FN:s ekonomiska och sociala verksamhet på nya spår inom vissa gränser, dvs. i synnerhet då det har varit möjligt att ta initiativ som kunnat påverka utvecklingsländernas stöd. Slutligen är det värt att nämna en av författarens huvudslutsatser, nämligen att Sovjetunionen genom sitt deltagande i FN:s ekonomiska och sociala verksamhet starkt har bidragit till dess »politisering»; illustrationerna av denna slutsats är i många fall intressantare än slutsatsen själv. — K. T.

LESTER W. MILBRATH: *The Washington Lobbyists*. Rand McNally & Company, Chicago 1963. XIV + 431 s.

Tätä kirjaa on tiedetty odottaa Milbrathin käytyä 1961 Suomessa esittelemässä tutkimuksiaan. Se on systemaattinen selvitys lobisteista, jotka päätoimeenaan pitävät yhteyttä Washingtonin päätöksentekijöihin. Heitä oli kongressin rekisterissä 614. Tutkija haastatteli 101 ja ulotti haastattelun myös 38 lainsäätäjään. Ns. painostuspolitiikka toimivat henkilöt tulivat nyt ensimmäisen kerran analyysin yksiköiksi. Kirjoittaja ei näytäkään saaneen paljon tukea aikai-

semmista ryhmäteorioista. Hän esittelee ensin tutkittavan ammattikunnan ja sitten eri tiedonvälityskanavien käytön ja tehon. Lopuksi tarkastellaan lobismin asemaa demokraattisessa järjestelmässä. Sen moraalitietä päivänvaloa, joka lienee yllättävä tulos. Auliisti tarjoillut illallisetkin vain harmittavat kiireisiä lainsäätäjiä.

Muuan senaattori sanoi ytimekkäästi: »Haluan hyvää, tosiasioihin perustuvaa informaatiota, mutta älkää yrittäkö vedota tunteisiini.» Juuri lobistien tyrkyttämät tiedot vahvistavat kongressia, joka jäisi muutoin kovin riippuvaksi presidentin ja hallituksen käytössä olevasta asiantuntemuksesta. Heidän aloitteellisuutensaakin on tervetullut. Milbrath valottaa näitä asioita miellyttävän eelettömästi ja tarkasti. Mutta hänen haastatteluai-aineistonsa ei liene tullut vielä loppuun käytetyksi. — P. P.

BRUCE H. MILLEN: *The Political Role of Labor in Developing Countries*. The Brookings Institution, Washington 1963. 148 s.

Teoksessa tarkastellaan ensin sosiaalisten, taloudellisten ja poliittisten tekijöiden vaikutusta Aasian ja Afrikan maiden ammattiyhdistysliikkeiden kehitykseen, toiseksi niiden johtajien tapaa huolehtia taloudellisista velvollisuuksistaan hoitaessaan poliittista tehtävänsä ja kolmanneksi sitä, mitä uusia arvoja ammattiyhdistysliike mahdollisesti on luonut kehitysvässä yhteisössä. Millen määrittelee »vapaan ja riippumattoman» ammattiyhdistyksen siten, että se ensisijaisesti tai yksinomaan harrastaa taloudellisia kysymyksiä saadakseen uusia etuja työntekijöille, ei ole hallituksen valvonnassa eikä kommunistinen. Tällaiset ehdot täyttävän ammattiliikkeen Millen katsoo olevan vain USA:ssa.

Tekijä on havainnut, että ammattiyhdistysliike toimii usein samalla tavoin ja samalla alueella kuin poliittiset puolueet. Ne ovat tavallaan toistensa kilpailijoita. Millen on vakuuttunut siitä, että ammattiyhdistysliikkeen asema on niin merkittävä kehitysmaissa, että USA:n on vakavasti harkittava politiikkansa muuttamista tämän tutkimuksen tuloksien pohjalla. Näin ennen kaikkea siksi, että ammattiyhdistykset osallistuvat aktiivisesti kansallisiin itsenäisyystaisteluihin. Tällä seikalla on tavattoman suuri merkitys, kun kansa harkitsee, kenelle antaa luottamuksensa. Tämä havainto on tärkein tutkimuksen käytännöllisen tarkoituksen kannalta, sillä se on virallisen tahdon teettämä tarkoituksena selvittää, miten USA:n politiikka johtaisi parempiin tuloksiin. Tämä tietenkin vähentää teoksen mielenkiintoa ei-amerikkalaiselle.

Luullakseni teos kiinnostaa sellaisia, jotka pyrkivät täältä käsin tutustumaan kehitysmaiden ongelmiin, sillä tekijä on virkansa puolesta oleskellut sekä Aasiassa että Afrikassa. Kansainvälisen ammattiyhdistysliikkeen tutkija saa tuskin paljon irti Millenin teoksesta. — P. K-o.

WILLIAM C. MITCHELL: *The American Polity.* The Free Press of Glencoe, 1962. 434 s.

Poliittisten järjestelmien toimintaa kuvaavat esitykset ovat pääasiallisesti rajoittuneet käsittelemään puolueita, vaaleja ja eturyhmiä. On korostettu konflikteja allokaatio-prosessien ja niiden tulosten yhteydessä. Oregonin yliopiston valtio-opin professori William C. Mitchell tarkastelee Yhdysvaltain poliittista järjestelmää laajempialaisesti. Poliittinen järjestelmä on nähty neljän funktionaalisen erikoistuneen prosessin yhdelmänä. Kyseiset prosessit koskevat sellaisia yleisiä ongelmia kuten sopeutumista ympäristöön, voimavarojen liikekannallepanoa järjestelmän päämäärien toteuttamiseksi, jäsenen integroitumista yhteisöön sekä arvo- ja normijärjestelmien säilyttämistä ja jännitysten purkautumisjärjestelyjä. Kukin näistä prosesseista on suhteutettu suurempaan valta-, sosiaalinen rakenne- ja poliittinen kulttuuri-yhteyteen, joihin liittyy tiettyjä arvoja, normeja ja symboleja. Näiden rakenteiden ja prosessien toiminnan selittämisen ohella kirjoittaja koskettaa poliittisen järjestelmän stabiiliteettia ja muutosta.

Mitchellin ylläahmoteltu Yhdysvaltain poliittisen elämän analyysi perustuu ensisijaisesti Talcott Parsonsin näkemyksiin inhimillisen toiminnan rakenteesta. Vaikka Parsonsia vastaan voidaan yleisesti huomauttaa, että hänen näkemyksensä on liian staattinen ottaessaan konfliktien ilmenemisen vain rajoitetusti huomioon, muodostuu teoksen sisältö joka tapauksessa uusia ajatusvirikkeitä antavaksi poiketessaan totutusta poliittisten instituutioiden verrattain ulko-kohtaisesta ja kapea-alaisesta käsittelytavasta. Mitchellin lähestymistapa kylläkin tuo mukanaan sen, että lukija löytää kirjan sivuilta mm. monia erilaisia prosesseja, joita on vaikea ymmärtää poliittisiksi tai poliittisesti relevanteiksi. Toisaalta näyttää kuitenkin samalla siltä, että kirjoittaja saa vastatuksi moniin sellaisiin kysymyksiin, jotka yleensä ovat tulleet vain epäsuorasti kosketteluiksi tai jääneet kokonaan käsittelemättä. Kaikenkaikkiaan teos ansaitsee kyllä huomion tulkitessaan Yhdysvaltain politiikkaa eksplisiittisesti muotoillun, rooleja, erilaisia instituutioita ja poliittista käyttäytymistä korostavan kaavion puitteissa. — H. H.

ostot käteisellä laskut tililtä*)

Nyt maksetaan laskut
siirtotalletustililtä.

Se on maailman yksinkertaisin asia. Kuitit saapuvat kotiin kellon varmuudella suljetuissa kuorissa. Suosittelemme tätä uutta, uuden aikaista jokamiehen tiliä kaikille suomalaisille.

Avaatte sen postissa.

*) *siirtotalletus-
tililtä*

POSTISÄÄSTÖPANKKI

DAVID MORISON: *The USSR and Africa*. Oxford University Press, London, 1964.

Som analys av den ideologi som ligger bakom den sovjetiska Afrikapolitiken är Morisons bok ypperlig. Den är resultatet av ett mångårigt specialstudium, som tagit sig uttryck i en månatlig översikt av den sovjetiska Afrika-litteraturen i publikationen »The Mizan Newsletter», som ges ut i London av The Central Asian Research Centre. Boken är indelad i fyra kapitel av vilka de två första behandlar den politiska och ideologiska bakgrunden till Sovjets Afrika-politik. Tredje kapitlet är rent akademiskt och behandlar studiet av Afrika i Sovjetunionen. Vidare innehåller boken ett intressant appendix, vari de sovjetiska attityderna till Afrika behandlas land för land.

Morison grundar sin analys helt på ryskt material utkommet i Sovjetunionen. Han konstaterar, att mycket av detta material är självgenererande och behöver blott en minimal impuls från Afrikas realiteter för att hållas i gång. Bland dess formler och generaliseringar känner man sig ganska långt förflyttad från den afrikanska scenen. Lejonparten av de sovjetiska skrivierna om Afrika behandlar Afrikas relationer med västmakterna utformade i en synnerligen antivästlig anda. Författaren beskriver huru Sovjets attityder till Afrika ständigt genomgår en förändring beroende på vad det sovjetiska statsintresset vid olika tider kräver. Den sovjetiska ideologin torde även i framtiden få nya uttrycksformer, varför det i detta nu är omöjligt att ge en definitiv bedömning av den.

Morison behandlar likaså frågan om uppkomsten av den nya statliga övergångsformen »den nationella demokratin» som av Sovjet projicerats på afrikanska stater, av vilka de mest »lovande» är Ghana, Guinea och Mali. Trots det stora inflytande som östblocket utövar i dessa stater, har i dem — liksom i hela tropiska Afrika — inga kommunistiska partier uppstått. Detta anser Morison vara ett ting på gott och ont för Sovjet. Samtidigt ser Sovjet Afrika utvecklas i enlighet med de marxistiskt-leninistiska teorierna. Den afrikanska socialismen närmar sig allt mera den »sanna» socialismen och Afrika håller på att glida ut ur det kapitalistiska systemet. — Sv. K.

ROBERT L. PEABODY & NELSON W. POLSBY: *New Perspectives on the House of Representatives*, Chicago 1963. 381 s.

Esillä olevaan kokoomateokseen sisältyy kymmenen kirjoittajan kaksitoista tutkielmaa Yhdysvaltain kongressin edustajainhuo-

neesta. Edustajainhuone ei ole »järjettömän mutkikas» laitos, jossa jokainen sen 435:sta jäsenestä toimisi omia aikojaan, todetaan. Sen rakenne on pikemminkin yksinkertainen; epävirallisten ryhmien verkko toimii informaation vaihdon, poliittisen neuvonpidon ja kompromissien laatimisen kanavina — mikä olisi mahdoton tehtävä 435:lle atomistiselle yksilölle.

Kirjassa käsitellään kongressin edustajainhuoneen toimintaa lähinnä erillistapausten valossa, joista usein esitetään johtopäätökset yhteenvetona. Kysymystä siitä, missä määrin edustaja tai senaattori edustaa vaalipiiriään, on tutkittu haastatteluin, ja päädytään siihen, että edustaja edustaa omaa mielikuvaansa vaalipiiristään. Tämä puolestaan koostuu monista eri tekijöistä, ja yleisenä havaintona on, että poliitikot ovat huomattavasti monitahoisempia kuin mitä monissa teieteellisissä julkaisuissa esitetään.

Eniten huomiota ovat saaneet osakseen edustajainhuoneen työryhmät, joiden yhteydessä tarkastellaan valiokuntien ja alivaliokuntien työn lisäksi epävirallisten ryhmien toimintaa. Valiokuntalaitoksessa tapahtuneet muutokset eivät ole muuttaneet sitä tosiseikkaa, että valta on »vanhojen partojen» käsissä, ja että nuoremalta edustajainhuoneen jäseneltä edellytetään lähinnä kuunteleupillaan asemaa.

Kolmanteen lukuun sisältyy mielenkiintoinen selvitys vuonna 1961—62 demokraattisen puolueen enemmistöjohtajan valitsemisen yhteydessä kongressissa ja sen ulkopuolella käydyistä »vaalitaistelusta». Edustajainhuoneen ja toimeenpanovallan välisiä suhteita selvitetään sotilaspolitiikan sekä tulo- ja menoarvion käsittelyn yhteydessä. — Vaikka kirja onkin luonteensa mukaisesti hajanainen, sisältyy siihen huomattava määrä mielenkiintoista informaatiota. — L. K.

GERALD POMPER: *Nominating the President. The Politics of Convention Choice*. Northwestern University Press, 1963. 280 s.

Yhdysvaltain presidentinvaalin pinnalta katsoen suuren sirkuksen osana puolueehdokkaiden nimeämiskokouksilla eli kansalliskonventeilla on oma erikoisasemansa, josta lehdistöä lukuunottamatta on kirjoitettu yllättävän vähän. Professori Pomper tarkastelee teoksessaan nimeämisprosessia Washingtonista Kennedyyn annettuaan ensin kuvan itse järjestelmän toiminnasta. Tutkimukseen ovat osallistuneet myös Stanley Feingold, Mark Ferber, Stanley Kelley ja David Truman.

Amerikkalainen nimeämisjärjestelmä on omalaatuinen, toteaa kirjoittaja, ja esittää eroavuuksia Englannissa ja Ranskassa val-

litsevasta käytännöstä. Perustava aksiooma on, että Yhdysvaltain puolueet ovat ensisijaisesti kiinnostuneet voitosta presidentin vaaleissa. Presidentin vaali on lakisääteinen, kun sen sijaan nimeämismenettely lähinnä käytännön luoma. Tämä käytäntö on kiellettäväksi saanut monia omalaatuisiakin muotoja. Lisäksi nimeämiskokousten rituaaliset piirteet ovat ajan mukana tulleet yhä merkittävämmiksi.

Puolueiden välinen kilpailu on omiaan lisääntymään tulevaisuudessa, ennustaa Pomper. Tämä johtaa selvempiin eroihin puolueiden politiikan välillä. Niihin liittyy kolmantena tekijänä puolueiden entistä suurempi sentralisaatio. Puoluekokouksetkaan eivät voi pysyä muuttumattomina, ja nimeämismenettelyä on muutettava puolueiden välisen uuden kilpailutilanteen mukaisesti. Kansalliskonventtien edustavuutta on lisättävä, ja niiden toimintaa valvottava entistä tiukemmin. Pomper suosittelee esivaalien yhdenmukaistamista liittovaltion lainsäädännöllä ja esivaalien tulosten määräämistä puolue-edustajia sitoviksi. Hän ei kuitenkaan edellytä, että kaikki osavaltiot ottaisivat esivaalit käytäntöön, vaan suosittelee liittovaltion kustannuksella toimeenpantavaa »edustavaa osavaltioiden esivaalien järjestelmää», jonka turvin voitaisiin lisätä äänestäjien vaikutusta ehdokkaiden nimeämiseen jättämällä kansalliskonventeille kuitenkin tietty toimivapaus. — L. K.

E. P. THOMPSON: *The Making of the English Working Class*. Victor Gollancz Ltd, London 1963. 849 s.

E. P. Thompson är äldre föreläsare vid universitetet i Leeds och bl. a. känd för att ha redigerat den uppseendeväckande essäsamlingen »Out of Apathy» (1960), vilken innehöll brittiska radikalsocialisters bidrag till arbetarpartiets ideologiska debatt. Thompsons senaste produkt behandlar den engelska (obs!) arbetarklassens tillvelseskede från år 1780 fram till år 1832, då den engelska arbetarbefolkningen »kände sig ha identiska intressen inom sina egna led och emot sina härskare och arbetsgivare».

Det dryga verket beskriver och analyserar inte endast arbetarklassens tillkomst som ett

Edward Crankshaw Moskovan ja Pekingin kylmä sota

270 siv. 10 mk, sid. 13 mk.

Mitkä ovat syyt, jotka aiheuttivat kommunistimaiden jakautumisen kahteen leiriin? Crankshaw on tutkinut kysymystä perusteellisesti ja tekee tässä kirjassa selkoa ristiriidasta.

Veikko Piirainen Suomalaisen sosiaali- turva

296 siv. 12 mk, sid. 15 mk.

Valtiotiet. tri Veikko Piiraisen perusteellinen selvitys yhteiskuntamme tarjoamista erilaisista sosiaalisista eduista. Yhteiskunnallisen korkeakoulun oppikirja!

KARISTO

historiskt fenomen utan också mot bakgrunden av sociologiska företeelser. Den teoretiska utgångspunkten är mycket intressant: författaren söker påvisa, att »vissa sociologers metodologi är otillräcklig att förklara klassbegreppet», av Thompson betraktat som en social och kulturell skapelse i relationskaps till historiska processer. Klassen ses alltså inte som en struktur eller kategori, utan som ett generellt historiskt fenomen. Biografin, som snarare utgör en samling valda tema än en fortgående berättelse, söker vidare bl.a. rehabilitera olika ortodoxa uppfattningar om arbetarklassen och dess attityder under sagda period.

Thompsons omsorgsfulla arbete ger läsaren en mångsidigare bild än hittills av samma industrisamhälle, som för ett drygt århundrade tillbaka utgjort referensfält för Karl Marx' dräpande karakteristik. — R. H—s.